

MEGJELENIK
minden
P É N T E K E N .

Előfizetési díj:
Egész évre ... 6 frt. —
Fél évre ..... 3 „
Negyed évre... 1 „ 50

DÉLIBÁB.

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi heti lap.

Felelős szerkesztő: DENGI JÁNOS.

Kiadó és főmunkatárs: Gr. CSÁKY ALFONZ.

SZERKESZTŐSÉG:
Szent-Anna-utca 2536.

KIADÓ-HIVATAL:
Varga-utcán 2256 sz.

Hirdetések
a legjutányosabb ár
mellett vétetnek fel.

II. ÉVFOLYAM.

DEBRECZEN, 1878. FEBRUÁR 8.

6. SZÁM.

Egy levélre.

fju koromnak számitod be
Daczos heveskedésemet;
S irod, hogy kész vagy megbocsátni,
Hiszen majd okosabb leszek.

Lehet galambom; csakhogy akkor
Nem foglak többé félteni
S nem lesznek már okos szívemnek
Nagy vágyai, reményei.

S ábránd, hűség, rózsás remények
Ha majd elhagynak engemet,
A test ezer baját kivéve,
Más fájdalmat nem érezek.

És visszagondolván a multra,
Majd főmet rázom esőndesen:
Csupa bolondság! Óh de mégis
Egyetlen üdv a szerelem!

Szívem, szerelmes ifjúságom!
Légy te csak lázas, ostoba;
Mert édes ifjunak maradni
S nem okosodni meg soha!

Reviczky Gyula.

A lapuváriak.

— Beszély. —

Irtá Csengey Gusztáv.

(Folytatás.)

III.

A nép a maga elnevezéseiben nagyon következetes szokott lenni; a Lapuvári báró unokahugát természetesen Lapuvári báró kisasszonynak nevezte. A fiatalság azonban talált számára egy rövidebb s jellemzőbb elnevezést, egymás közt csak úgy hívták, hogy: „Liliom comtesse.”

Liliom comtesse pedig rövid időn egészen megváltoztatta Lapuvárát. Kivül ugyan a régi ódon várkastély maradt, de belülről — teremtő ég! hisz arra pár hét alatt nem lehetett többé ráismerni.

Kezdődött az átalakulás mindjárt a szobákon és és termeken.

Liliom kisasszony számára természetesen egy pár szobát be kellett rendezni. Az öreg ur azonban dehogyan kapott volna bele ebbe a munkába! rábizta tehát, hogy vásároltasson be Lilla mindent, ami szemeszájának tetszik. Ne legyen takarékos, tartózkodó, szerezzen be mindent, a mire egy fiatal urhölgynek szüksége van, ő fizeti. Lilla aztán János csatlós segítségével berendezte lakosztályát, az öreg legény ügyesen végezte a különféle megbízásokat; egyszerű, de izletes butorokat vásárolt be Lilla utasítása szerint, a többi szükséges holmi is bekerült szépcskén, az öreg ur pedig fizetett, mondhatom szépcskén, de még a fejét sem csóvalta meg a kontóra.

Hanem ez még csak a bevezetés volt. Mikor már Lilla be volt rendezkedve, akkor tűnt ki, mi minden hiányzik még a házban. Lilla körülzírógatta nagybátyját, aztán karonfogva őt bevezeté a berendezett szobákba.

— No nézze bácsikám, hogy tetszik?

A hadastyán elbámult, oly csinos, oly kedves barátságos volt az a néhány berendezett szoba, hogy még keveslette az árát.

— Teringettét, hisz te varázsló vagy! egy tündér is ellakhatnék itten!

János csatlós erre a megjegyzésre egyet csavarintott a bajuszán s közbe szóla:

— Voltaképen az is léssen a lakója!

— Igazad van, kiáltá nevetve Márton ur, — látszik, hogy valaha tudta a módját, hogy kell a lányokkal beszélni.

— Valaha? — felelé János csatlós indignálódva: dejszen megvagyom az bennem most is, csak a fiatalág ne pártolt volna el tőlem.

Nevettek rajta. Aztán Lilla ujra körülzírógatta Márton urat

— Hanem egy nagy baj van bácsikám!

— No mi az? ki vele!

— Lássá bácsikám, ha valaki hozzánk jön, halálra szégyelném magamat, ha azt mondaná: micsoda teremtés vagyok én, aki magamat fölpipezem, aztán az egész ház olyan, mintha Mátyás király óta csak a

kisértetek lagnak. Még azt gondolnák, hogy én bácsikámnak nem tudom gondját viselni. Aztán meg már most kár volna fogadóból élnünk. Az sokba kerül. — Majd én leszek a gazdasszony, egy pár nő cseléddel úgy ellátom a házat, hogy bácsikám elbámul bele, milyen olcsón kikerül minden. Az akolból kikerül a hus, az istállóból a tej, vaj, az ólból a zsir, a veteményes kertből a főzelék, a szántóföldekről pedig a liszt. Jobbágyai szántanak, vetnek, aratnak, tulajdon malmában megőrli a molnár, a juhász kiszolgáltatja a bárányt, a cselédek ellátják a sertéseket, megfejik a teheneket, gyomlálnak a kertben, semmit sem kell pénzen venni. Oh kedves bácsikám, adja át nekem a háztartást, meglassa milyen takarékos leszek!

— Eszemadta, beh derék leányzó! — kiáltá János csatlós.

Az öreg ur csak bámult, aztán ráhagyta, hogy hát rendezze be az egész házat.

Néhány hét alatt Lapuvára ujjászületett. A mellette fekvő ligetet hozzá foglalták, csináltak belőle kertet, régi elhanyagolt majorságát kijavították, lovakat, marhákat szereztek be. A várkastélyban konyhát, kamrákat alkalmaztak. A személyzetet megszorították. Szakácsné, cselédek lesték Liliom comtesse parancsát, aki ugyan maga nem nyult semmihez, de kormányozni kitűnően tudta a házat.

Az öreg ur boldog volt, életet látott maga körül, vidám, pezsgő munkás életet s áldotta magában és elégszer fenszóval is, hogy az isten az ő kedves unokahugát hozzá vezérelte. Háztartása ugyan megnőtt, kiadásai megszorodtak, de a szigorú rend és felügyelet, mit Lilla a külső gazdaságra is kiterjesztett, megtízszerezte jövedelmét. János csatlós lett az udvarmester, aki aztán a gazdákat, béreseket dresszírozta s a kasznár és ispán hozzáálltak a dologhoz, mert kénytelenek voltak szigorú számadást beadni mindenről.

Nem lehetett többé Lapuvában laput és dudvát látni. Most élte virágzó másod ifjuságát.

Ezalatt az ekleziában is nagyszerű átalakulások történtek.

Az iskola nagyon el volt hanyagolva, az épület roskadozó, a termek rondák, a tanulók szilajak, neveletlenek s rendetlenek. Miután az uraság nem törődött senkivel és semmivel, alárendeltjei követték példáját azzal a csekély kivétellel, hogy saját becses személyük jóvoltát iparkodtak előmozdítani, természetesen a közügy és az uraság rovására.

Hollókői báró ur ugyan elszánta magát, hogy rektor lesz, hisz a szerelem ennél már nagyobb dolgokat is követett el, miket a poéták önfeláldozásnak, a hétköznapi emberek pedig bolondságnak neveznek; tehát a báró is elkövette azt a bolondságot, hogy föláltozta előbbi életmódját, rangját, nevét, Melanie szép szemeiért; hanem ilyen putriban még sem akart lakni. Hozzá fogott tehát ő is a reformhoz. Ha Melanie tudott kormányozni, parancsolni, tövestől felforgatni min-

dent és új világot teremteni, még százszor keményebben tudott a báró. Az ifjuságot mindjárt az első napokban brevi manu és ex tempore reformálta, úgy megtanultak engedelmessé válni, hogy csak úgy vaczogott bele a foguk. Hanem az épület újból alakítása végett neki is az öreg hadastyánhoz kellett fordulni. Az morgott először, hanem mikor Lilla szépen körülczirógatta s magyarázgatta neki, hogy a szegény jó Elemér csak nem lakhatik s nem taníthat olyan roskadozó házban, hisz maholnap nyakába szakad a tető s az eső már is csurog a fejére, hát csak megszelidült, aztán még ő sürgette, hogy csak mentől előbb átesék rajta.

Felépült az iskola és rendbe jött az eklezia, még az öreg pap is megörült neki, hogy végre nem kell pirulnia, ha a traktus gyűlésein az ő iskolájáról ad be jelentést a dékán. Már most nem fogják azt az utolsók közt említeni.

A két színjászó tehát komolyan fogott hozzá a szerephez, elhatározták, hogy ha már elvállalták a szindarabot, hát becsülettel fogják azt végig játszani.

Igy mult el ez első pár hónap. Mikor már mind a ketten elhelyezkedtek s berendezték szerepkörüket, hozzáfogtak a megismerkedéshez, mert nekik ujonan kellett megismerkedni, ujonan beleszeretni egymásba, az, ami eddig történt, az itt nem volt érvényes. A rektor ur tehát eljárógatott Lapuvába, először csak néha, aztán sűrűbben végre mindennap.

Először a nagybácsinak kurizált, aztán Lilla kisasszonynak, végre kiszült, hogy biz ezek beleszerettek egymásba, az egyik a jobb kezét, másik a balt ragadja meg, csókolják először kezeit, aztán orczáit kétfelül, aztán az egyik sugja a jobb fülébe: szeretem Elemért, a másik sugja a balfülébe: meghalok Lilláért, úgy hogy az öreg ur végre kénytelen őket egymás keblére hajtani, hogy maga szabadulhasson közülök.

— A patvar vigye, hát legyetek boldogok, legalább, ha meghalok, a nemzetségemnél marad a vagyon, mit úgy is neked testáltam volna, te rosz leány! Már most öleljétek meg egymást, nekem hagyjatok békét!

De hogy hagytak neki békét, még csak ezután ölelgették összevissza külön-külön.

— Óh kedves angyali jó bácsikám!

— Szeretett egyetlen drága keresztapám!

— Jól van, jól — már most lelkeim menjetek a paphoz, hadd hirdessen ki benneteket.

Csak most néztek egymás szemébe.

Arra nem is gondoltak, hogy a szent házasságnak vannak czeremóniái, melyeket nem lehet fumigálni. Szép esendesen kisompolyogtak s mentek a kertbe.

Hogy lesz már most?

Ha az a pap Kaba Elemért meg Waidman Lillát hirdeti ki, akkor az nem fog e helyett Hollókői Ármándot és Zádorfalvi Melaniet az anyakönyvbe beírni; ha pedig ezt föl nem fedezik, akkor még rosz-

szabb, mert igazi nevükkel mint házaspár föl nem léphetnek, s házasságuk érvénytelen.

— Tudod mit? mondá Melanie (négy szem közt is tegezték egymást, hogy el ne téveszszék); eszközölj ki számunkra dispensatiót, az esküvő előtt való napon láss hozzá, ha valaki elárul is, mire értem jönnek, tied leszek. A dispensatiót te, mint főrangú, könnyen kieszközölheted, aztán ha a pap összeeskettett bennünket, előmutatjuk s ő kénytelen lesz igazi nevünket beírni. Tovább úgy sem akarunk itt maradni.

— Szép! — De a dispensációhoz is kell egy és más, aztán a dispensációval is ki kellene hirdetve lennünk, legalább egyszer és ahhoz szülői beleegyezés és keresztleveléd szükséges.

Azt elhoztam magammal. Itt van. Ami a szülői beleegyezést illeti, abból én nem csinállok magamnak skrupulusokat. Ha egyszer megesküdünk, azt a pap vissza nem vonhatja s ha másképp nem lehet, leszek neked Waidmann Lilla, te meg nekem Kaba Elemér és ha holtig azok maradunk is, mégis egymásé leszünk! De azt az egyet megmutatom, hogy ceremóniák el nem választanak egymástól!

Ármánd üdvözülten ölelé szívére a szerelmében lángoló tündérleányt s nem bánta, ha Liliputinak írják is be az anyakönyvbe, csak ezt a tündért magáévá tehesse.

Csakhogya aztán mikor hazament s odaült kis íróasztala elé, egy kissé mégis elkezdett gondolkodni ezen a dolgon.

Hiszen ha csak az anyakönyvbe kellene beírni valami közönyös nevet, akkor csak meglehetne valahogy alkudni a pappal is, a körülményekkel is; hanem hát a dolognak egy a bibéje: vőlegény és menyasszony nem maguknak és egymásnak esküsznek meg, hanem a világnak, ott nem elég azt mondani: én esküszöm, ott azt kell mondani: „én Hollókői Ármánd esküszöm“; az eskető azt kívánja, hogy az illető nevezze meg magát. Ennek következtében a papnak előre kell tudni azok neveit, akiket megesküdt, azok nem tartogathatnak külön nevet a pap és a publicum számára..

(Folyt. köv.)

Mysterium és moralitás.

Bayer Ferencztől.

(Folytatás.)

Egyik ilyen átmeneti alakja a moralitás, amelynek többé nem bibliai vagy legendai tárgy száraz eljátszása, hanem a keresztény passióból folyó erkölcsi vértanúság megtestesítése volt hivatása; mert míg a mysterium a keresztény mythost történet gyanánt adja elő, addig a moralitás az ezen történetből folyó erkölcsi tanúság feltüntetését tüzi ki céljául. Már a passiójátékokba is vegyültek idővel allegorikus személyek, a melyek mellett a moralitásban még az emberi szenvedély, a bűn és erény is cselekvő, illetőleg beszélő személyek gyanánt szerepelnek.

Fennebb azt mondtuk, hogy valamint a mysterium tulajdonképeni kiindulási pontja, ugyaszovalán csirája a keresztény drámának, ugy a moralitás utóbbi fejlődésének egyik átmeneti alakja. Jóllehet a kezdetleges dráma e két zsengeje között alig mutatkozik fejlődés, — a szigorubb vizsgálat meggyőz bennünket arról, hogy a moralitás nem csak továbbfejlődése a megelőző drámai alaknak, hanem hogy az elsőtől a másodikig oly nagy ugrást tett a dráma, mely idegen houból az őt megillető földre, a vallásos, tulvilági látkörből az anyagi világba, az eszméből a valóságba helyezi. De minthogy a kor művészete még sokkal gyöngébb, semhogya az általános eszmét egyéni köntösbe öltözzé, — az erkölcsi cselekvény is még csak allegoricus alakban tűnik föl; s ez oka annak, hogy a régibb moralitások tárgyukat — miután a vallás oly viszonyban áll az erkölcshez, mint az általános fogalom az egyes esethez, — a legáltalánosabb fogalmakban vezetik elénk. Később azonban, amikor a mysteriumokat a moralitások végkép elszorították, ez utóbbiak is elvesztették mindinkább vallásos színezetüket, s a világiak, kik ezen szini előadásokban kenyérkereseti forrást találtak, hovatovább csupán a valódi életből meríték tárgyaikat. Ilyen szövegek csupán a pillanatnyi szükség kedvéért lettek feljegyezve s azokat sokkal jelentéktelenebbnek tartották, semhogya az utókor számára megőrizzék. Földrésznünk egyéb nemzetei e tekintetben is sokkal szerencsésebbek mint mi, akadt náluk, aki ezen irodalmi zsengekre is kiterjeszté figyelmét s a végelpusztulástól megmenté a dráma fejlődésének ezen egyes alakjait. Különösen szerencsés e részben Anglia, ahol nem csak tulajdonképi mysterium és moralitás, hanem az ezek közötti átmeneti alakok is a legnagyobb változatosságban megőrizték.

A magyar dráma történetében ily előző alakot vajmi gyéren találunk! Irva nem maradt ránk tulajdonképpen semmisen; nyelvemlékeink e részben szegények. — De az a kevés, ami ránk szállott, elegendő, hogy középkori drámáink gazdagságára következtethessünk.

Nem óhajtom t. olvasóim figyelmét e zsengek vizsgálatával terhelni; elégséges jelenlegi feladatunk szerint azokról a következőkben csak is megemlékeznünk.

A passió egyes részeit a XIV századból az ugynevezett Döbrentei- és Nádor-codexben találjuk, mely utóbbi helyen doctorok és szentatyák elmélkedései vannak közbeszurva; a XV századból a Debreczeni- intő észrevételekkel, az Érsekujvári-codex pedig napok és órák szerint egybefűzött elmélkedések és imák vegyülékében tartalmaz rövid szerkezetet. A Winkler-Codex a négy evangelista irataiból kivont részleteket fűz minden szorosb kapcsolat nélkül egymáshoz. Ezeknél többről nincsen tudomásunk. Valamint mysteriumunk nincsen, ugy moralitás sem maradt ránk megvolt teljességében; de Ipolyi példáját követve közmondások-, népszokások- s egyes dalokban elszórtan elég nyomát találjuk. — Ujabban, amióta a nép, szokásai-, regéi- és

mondáival szintén figyelemre lesz becsülve, — azóta többen irogattak a köznép ajkiról mysteriumi szájhagyományt, mely egyszerűségében s szerkezete modorában régebb korból való, de az idők megviselte mai köntösében ujkori. — Az ilyen paissóijátékok a nép ajkán származtak nemzedékről-nemzedékre; s bár vallásos alapjukat megtartották, mégsem árulják el semmiben is, hogy valaha az egyházi szertartásnak voltak kiegészítő részei. Hazánk egyes vidékein még máig is dívik karácsonykor a betlehem s a három király napját megelőző estén az üstökös hordása; az ezen cselekvénnyel egybekapcsolt mondókák és énekek természetesen teljesen megváltoztak az idők folyamában; minthogy ezek előadása a papság kezéből kizárólag a nép birtokába ment át. — Hogy mindazonáltal t. olvasóim előtt némiképp is világossá tegyem: milyen volt tulajdonképpen azon középkori mysterium, — felhivom figyelmüket a kath. egyház kebelében mindez ideig dívó bucsujárások és zarándoklásokra, amelyek szorosabban fűzetvén az egyházi szertartásokhoz, sem tartalmukban sem pedig ódon színezetükben nem változtak. Ki nem ismerné fel a mai processióban a pogányságnak szentelt berkekbe, folyók- és kedves holtak sirjaihoz zarándoklásainak halovány maradványait? S ha még az ilyen bucsujárással karöltve járó mulatságot is figyelembe vesszük, — együtt találjuk mindazon elemeket amelyekből a keresztény dráma első zsengei fejledeztek. Shakespeare leggyönyörűbb drámája s bármely szentnek tiszteletére tartott processió egyazon csirából fejlődtek! Természetes, hogy a kettő közötti roppant különbség éppen az első tovább fejlődéséből s az utóbbinak eredetiségében történt megállapodásából következik.

Hazánk egyes vidékein még mainap is dívnek ilyen mysterium fajta színi előadások, a melyek közül többet jegyzettek fel amióta azok jelentőségét felismerték. Ha tisztelt olvasóim figyelmét nem terhelném, egy karácsonyi mysterium tartalmával ismertetném meg, amelyet Torkos Sándor a göcseji nyelvjárás területén jegyzett fel s a Hunfalvy szerkesztette „Nyelvészet“ IV folyamában (a 177 s következő lapokon 1859-ben) Zala-Egerszegen e mysteriumot karácsonykor mind ez ideig elő szokták adni. — Tartalma a következő.

Az angyal az asztalra teszi a betlehemet, csenget és 18 rövid soru énekében tudatja a pásztorokkal, hogy barmok között jászolban nyugszik a született kis Jézus isten szent fia, ki főpatrónájok lesz. — Haragosan lép be erre a katona s „vasfogu banya“ és „sárkányfülü kofa“ czímmel eloszlásra kívánja bírni a közönséget: mert a betlehemet őrizni és nem őket nézni jöttek ide. — Az első pásztor „szalonnás jó estét,“ — a másik „töppörtyüs jó estét“ kíván a házi gazdának; ezek egymást keresték s itt találkozáva a maguk módjok szerint gyöngéd szemrehányással illetik egymást. Utóbbi „megöregedett ósatyjukról“ tudakozódik, mire az első pásztor azt válaszolja, „odakinn pelyhezi penészes szakálát, sirva hajtogatja üres kulacsát.“ — (Ezen megjegyzés szerény véleményem szerint a tél jellemzésére szolgál s ókori pogány mythosra vezethet vissza. „Penészes

szakálát pelyhezi“ annyit jelent, hogy havazik; „üres kulacsát hajtogatja“ pedig a befagyott vizekre vonatkozhatik.) — Mind a négyen Mária tiszteletére dicséző dalt énekelnek. — Az első pásztor figyelmezteti őket hogy eljárt az idő, aludni kellene; mire ők ketten horkolva elalussznak; Az angyal pedig énekét folytatja: „Glória, glória, glória in excelsis Deo! Szurgyite pastores!“

A pásztorok álmukban azt felelik, a latinságot sem értve, hogy „ide bizon ne szurj, mert visszaszurlak.“ — Angyal: „in Betlehem fuggite, Jesum, natum salutando cantate!“ Pásztorok (álmosan) „nincs nekünk gantarra való penészes pénzünk.“ — A katona énekével felkölti az alvókat, hogy Betlehembe siessenek. (Vége köv.)

Az első patiens.

— Fővárosi rajz. —

Szerelmes szöke gyerek volt az én Gerő barátom, kit abban az időben, midőn mi az egyetem körül jártunk és a Sándor-utca egyik három emeletes házának földszinti szobáskájában tartottuk főhadiszállásunkat, — csak egy rövid hónap választott el a diplomától. Tanult is sokat. — Sokszor magam is megsajnáltam, midőn első boldog álmomból fölriadva, késő éjnek idején, még mindig az asztal mellett láttam ülni. Sajnáltam és vigasztaltam őt. Még egy hó! csak három hét már, — csak kettő... s azaz utolsó hét, tessék elhinni, hosszabb volt mint az egész hó! Akkor már Gerőt a második álm után is ébren találtam. Hanem hát végre is, kinek mi a mestersége, azt üzi, mint a boldogult olasz király mondta s az egyetemi hallgatónak nincs egyéb dolga, mint tanulni, druckolni, vizsgázni, hogy egyszer csak előlépjen, mint afféle kész ember!

Hanem azért a tanulás és vizsgák közé a vigéletű fiatalság egyebet is szokott ejteni, egy pár szép szemet, egy pár szöke arcot csak úgy változtatás okáért. Így volt az én Gerő barátom is, ki bármennyire szíttá is magába a tudományt, hogy egykor Aesculap böles katonája és a szenvedő emberiség jóltévője lehessen, el nem mulasztotta, hogy szemmel ne tartsa a harmadik emeleten lakó „szép asszonyt,“ mint mi szoktuk volt nevezni, kinek egy mosolya valódi csodákat művelt. Gerő minden esont, sejt, szövet, iz, ér stb. lélekvesztő tanulmánya közt is fölvidult, megereztett egy-egy kalandos elbeszélést az ő naplójából, mely dústartalommal birt az effélékből s erősen biztatta magát, hogy csak ezen a diploma dolgon tulessék, majd megismerkedik ő evvel a szöke szép asszonnyal! Magam is megbámultam egy párszor, amint lejött előttünk a lépesőn, kiki dugva piczi keskeny lábacskaít a divatosan szűkre szabott selyem ruhából. Igéző egy teremtés volt! Világos szöke, selyem hajjal, ragyogó nagy, nyílt

fekete szemekkel, szép magas növésrel s mégis az ember nem mondhatta valami nagyon, nagyon karcsunak....

Ő volt a házban a mi gyönyörűségünk s bármennyire is hirdette a szomszéd lakó hathónapos kis fia a családi élet zajos örömeit, mi mégsem hurezolkodtunk ki a kis szobából, mert a szép asszony ablakaira szolgáló kilátás lekötött bennünket. Kivált, hogy mindaketten boldogabb jövőbe vetettük reményeink horgonyát, — Gerő, ha diplomás lesz, akkorra hagyott mindent, én meg mindig az alkalomra lestem, hogy mikor ejt már el valamit, vagy egyéb ilyen novellistikus ápropost mikor ad, hogy ünnepélyesen közeledjem feléje. Hogy férje nincs itt, vagy talán meg is halt, azt tudtuk, mert nem volt szerencsénk őt láthatni. Különben ez keveset változtatott volna a dolgon.

Gerő pajtást minél közelebb vitte az idő a diplomához, annál nagyobb aggodalmak keltek keblében, hogy hát ő doctor lesz ugyan, de vajjon lesz-e kit gyógyítani?! Bizony ez nagy kérdés, mire biztató feleletet ebben a sok doctoru világban én is alig mertem adni. — Terveztünk annyit, hogy sok! Így lesz, úgy lesz biztattam Gerőt, ki tudott könnyen csüggedni, mert könnyen élt, de engem a nyomorúság megtanított remélni, — hisz sokszor ez volt egyedüli föntartóm.

Három nappal a nagy nap, t. i. az utolsó rigorosum előtt, megbetegült az öreg kiszolgáló nőnk. Hirtelen lázt kapott s Gerő rögtön gyógykezelés alá vette. Irt neki orvosságot s hogy hogyan nem irta alá a vényt, az a pesti patikus megküldte a szert. Szegény öreg két nap alatt jobban volt, fölkel s visszahozta Gerőnek a gyógyírt.

Csak már két nappal később lett volna beteg, hogy mindjárt kaptam volna patientst, sohajtott Gerő — tudod pajtás ez jó jel és én babonás vagyok!

Te orvos létedre babonás? Hisz akkor vén asszony szerencsétlenséget jelent. Legalább az egyiptomi új nagy álmos könyv szerint.

Mindegy, de mégis lett volna mindjárt első nap betegem!

Ne búsulj, lesz emigy is — itt a nagy tábla, arra a ezimtáblára czéloztam, mely már akkor készen volt a szekrény mögött, hogy „Dr. X. Gerő orvos, sebész, szemész, szülész etc. földszint 5-ik ajtó — szegényeknek ingyen rendel.“ Ha ezt kiteszszük, csak úgy rohannak hozzád.

Délután, — jól emlékszem, hisz rám nézve tán még emlékezetesebb nap — Gerőt mint orvos növendéket kikövettem, hogy mint Dr. fogadjam 7 órakor. — Nem mentem vele a szigorlatra; nem szeretem az efféle emberkinzásokat, levén magamnak is részem belőle bőven. Végig nyujtóztam pamlagomon s olvasgattam. Közbe-közbe gondoltam Gerőre. Most pompásan ad elő,

birái nagyon meg vannak elégedve, — hisz sokat emlegették kitünő készültségét az egyetemen... hála isten $\frac{1}{2}$ 6-ra, most vége lehet a kinzásnak.

Valaki kopog ajtómon „szabad.“!

Alázszolgálója! lép be lelkendezve egy piros képű szobalány. megjegyzem a szép asszony jól ismert szobalánya. — Kérem, itthon van a doctor ur?

— Mi baj, szép kis hugom?

— Jajj! jajj! a nagyságos asszony elájult.... nagyon rosszul van.... alig birtuk az ágyba tenni, vasalni akart maga, nos kiesett a vas a kezéből, majd hogy lábára nem zuhant, nos úgy megijedt, hogy rögtön elájult.... tessék csak feljönni.

Soká nem akartam gondolkozni. Egy perc alatt a harmadik emeleten voltam. Valóban a szép asszony ott feküdt, szép sárga selyem, pelyhes párnái között, angyali feje úgy nézett ki a csipke fodrok közül, mint egy darabka mosolygó kék ég az ezüst felhők közepéből. Keze reszketett, ütéré sebesen vert, oh én tolakodó! — szívére tettem kezemet, mely jobban reszketett a nyárfa levélnél s konstatáltam hogy — csekélyebb láz van jelen.

Rögtön leküldtem a szobalányt az ablakon álló orvosságért, magam pedig széket vonva közelebb oda ültem a szép beteg ágya mellé.

Reám veté égő, nagy szemeit és én még jobban elvoltam bűvölve, ez ígéző helyzetben látva őt.

— Nemde? komoly bajtól nem kell tartanom? kérdé gyöngye de csengő hangon.

— Nem édes nagysád, holnap vagy holnapután föl is kelhet.

Feljött a lány s az első kanál gyógyszert én tartám eperajkaihoz....

— Kegyed itt lakik a házban ugy-e bár? Mily szerencse! Cselédem mondá, hogy van orvos a házban!

— Igen nagysád! válaszoltam elfogultan.

— Talán még csak most készül az orvosi pályára, mert czimét nem láttam, meg aztán olyan fiatal... szólt hízegő hangon.

— Nagyságod az első betegem, feleltem kitérőleg. Holnap a tábla már kint lesz.

— No annak örülök — szólt udvariasan.

— Bizony ne örüljön, hogy beteg.... s erre egy bűvös mosoly villant meg ajkai körül. S erre a mosolyra, kézsorításra úgy éreztem hogy én kigyógyítom a szép beteget.

*

Este nagy öröm ért. Gerő diplomát kapott s mint kész ember állt előttem, hogy gratuláljak. Hozzá is fogtunk a diplomaöntéshez, megvolt a nagy bankett, mindenki vigadott, — de leginkább Gerő. Én, én nem tudtam vigadni, — első — s utolsó patientsem forgott az eszemben.

Másnap én órákra elveszttem Gerő szemei elől. Ő pedig leste ablakánál a szép asszony ab-

lakát. De persze azt nem láthatta, mert orvosi rendeletem szerint feküdt.

— Négy nap mulva karon fogva látott veled felé jönni a lépcsőn, először vezettem őt ki a Margitszigetre, egy kis jó levegőre.

Gerő úgy bámult rám meg a szép asszonyra, hogy meg sem bírt mozdulni. Állt mint egy nagy kérdő jel.

Este hogy hazatértem, Othelloként ezer kérdéssel ostromolt.

Bevallottam töredelmesen, hogy szerencséje meg van állapítva, mert azon órában, mikor a bírák fényes elismeréssel tudornak nyilváníták, megjött, kereste az első patiens, — s én nem akartam hogy kisikolják kezeink közül, tehát ki-gyógyítám őt.

Eliente dühöngött, később a sok gond, hogy hol veszi ő most a drága betegeket, elfeledtették vele a tréfát s nemsokára bepakkolt, hogy szülő-városába térjen, hol, amint hallom, keresett orvos és sok a — drága betege.

Én pedig még most is annyi gonddal, figyelemmel vagyok a szép asszony iránt, — gyógyi-tom, nem ugyan őt magát, de a — pereit!

Földváry István.

II. Szelim szultán költeménye.

— Törökből. —

Imítsd el fürtödét, fátolodat ved el
Szépséged napfénye legyen felhőtelen,
Szédítő szemedet szegezd rám egy perczig,
Ebben én a mámort s a pusztulást lelem.
Ajkad csókja ír-é a beteg léleknek?
Könyörülj meg rajtam, felelj szép orvosom,
Óh bár őrizkednél gonosz irigyentől,
Midőn sóvár szemmel közeledbe oson;
Nehogy megizlelje az élet forrását
S a titkos éjjelen szivja rubinajkad
— Kedvesemnek ajkát gyöngye pelyh köríti *)
Hejh könyvet írhatnak e szív miért jajgat?
Nyujtsd ide S z e l i m n e k piros száját szépen
S az ő bús könyveit fogadd italképen.

Kresmárik János.

A végzetes találkozás.

Mikor Szigligeti koporsóját föltették a gyászszekerre a nemzeti színház előtt, több perczig nem lehetett a gyászmenetnek megindulni. A kerepesi sugárut tulsó oldalán egy másik gyászmenet állta el az utat: hatlovas gyászhintón koszorúkkal rakott érczkoporsó. A két gyászpompa vetekedett egymással nagyszerűségben. Végre megindult egymás mellett mind a két örök hazába utazó, ugyan azon gyászzené vezénylete mellett. — Arra a másik koporsóra e név volt írva: Mocsonyi Katalin.

*) Az ajkak körüli pehely mint a szépség jele igen fontos szerepet játszik a keleti költőknél.

K. J.

Milyen csudálatos végzése a sorsnak!

Ez a hölgy volt egy időben, hosszú éveken át, Szigligetinek éscsaládjának leghivebb pártfogója, barát-nője; házához úgy jártak, mintha otthon lettek volna. A nemes hölgy jószívűségével a lelkes honleány buzgó ragaszkodását hazájához is párosította. Akik az ötvenes években fiatalok voltunk, emlékezünk arra a kifejezésteljes arcra, mely a nemzeti színháznak egyik földszinti páholyában minden este megjelent. Még fiatal, hódító szépség, görög arczellel, magasra felvont fekete szemöldökkel, szoborszerű magatartással. Akármi darabot adtak, ő ott volt, jött a darab elején, s ott maradt végig; nem járt a színházba causeriákat végezni; a művészetért jött, látogatókat nem fogadott el, csendesesen ült ott, még nem is tapsolt, csak midőn Szigligetinek egy-egy műve aratótt tetszést, akkor mozdította meg ő is tapsra kezeit s akkor lehetett látni, hogy milyen az arca, mikor mosolyog?

Ez időben történt az, hogy a Mocsonyi-családnak egyik férfi-tagja, derék, mindenki által szeretett férfi — és buzgó magyar hazafi, jószágára utazva, a lovak által elragadt szekérből kiugrott s oly szerencsétlenül, hogy a köpenye zsebében levő pisztoly elsült s a golyó szívént keresztül.

Igen rövid idő mulva újabb baleset érte a családot. Egy másik fivér a házmestere által meggyilkoltatott. A háziur fenytő kezét emelt a cselédre, ez pedig heves-fejű, kiszolgált katona volt s dühében kést ragadt az urára és megölte.

Egy akkori szépirodalmi lap, (melynek nevét is elfeledtem már,) elég gyöngédtelen és igazságtalan volt e két balesetből oly gunyiratot szerkeszteni, mely a gyászbaorult családot a legmélyebben sérté. (Gyászoló nőket sértegetni!)

A tollhegygyel gyilkolás azonban mindig meg volt engedve nálunk, csak a késsel gyilkolón lehetett megtorlást keresni.

A gyilkos-házmester egyszersmind a nemzeti színháznál is sok éven át szolgált, portás volt: annak a martialis alakjára is sokan fognak emlékezni még.

A vizsgáló bíróság adatokat gyűjtött a gyilkos előélete felől, s a nemzeti színház igazgatóságát is felhívta a bizonyítványadásra.

Szigligeti, a nemzeti színház akkori titkára, oly értelmű bizonyítványt adott ki a vádlottról, mely szerint az a nemzeti színháznál mindig becsületesen viselte magát, s ott semmi vétséget nem követett el.

Az elkeseredett gyászoló családnak minden eddigi baráti indulata mély haraggá változott át a bizonyítvány miatt.

Szigligeti azt mondta: „Sajnálom, de mást, mint ami igaz, nem bizonyíthatok. Ha az én testvéremet ölte volna meg akkor se tudnék mást bizonyítani.“

S a törvényszék, a gyilkos feddhetlen előéletét tekintve, nem ítélte azt halálra, hanem csak hosszú börtönbüntetésre.

E naptól fogva az eddigi pártfogónő, jó barátnő szívében csak elkeseredés lakott az eddigi kedvenc költő s ennek egész családja iránt.

„Soha se találkozunk ez életben többé!” izené neki; visszafizette a tőkét, a mit a pártfogó család kölcsönzött neki kis svábhgyi viskója építésekor: eladta a viskót, de nem adta el lelke meggyőződését: — „Én nem írhattam mást, mint ami igaz.”

Azóta már majd egy negyedszázad mult.

A büszke hölgy megtartotta szavát, hogy az egykori jó baráttal s annak családjával ne találkozzék többé, hogy a nemzeti színház előtt meg ne áljon többé.

Hanem, mikor a költő koporsóját kihozták a színház előcsarnokából, akkor ő is eljött oda, a maga koporsójában, — kibékülni — s azután mentek egymás mellett szépen, ugyanazon gyászinduló hangjaitól vezetve, oda, a hol nincsen harag többé.

Ilyen jelenetet csak a sorsnak szabad kigondolni: költőnek nem.

Jókay Mór.

Giardinetto. *)

Budapest, január 28.

(B. A.) Carneval hercege bevonulása a fővárosi vigadóba.

Fényes volt megérkezése, de zajtalan és kedély nélkül való. Volt gánes elég. De magába szállt és talpra állította jó hírnevét. A bálók most már sikerülnek. Gyönyörű volt a jogászbál. Talán kellene referálni?! Hanem a „Déliab” programja szerint csak az egyszerű toilletteket kell felemlíteni. Igy hát — hallgatnunk kell, mivelhogy nem volt jelen egyszerű toillette.

*

Hanem a vigadói ezokrásznál oly kicsiny a fagyalt, hogy lehetlen az embernek ily kis adag mellett magát meghűtnie. Ezen elővigyázat az emberséges édesgető esakis — egészségi szempontból gyakorolja.

*

Egy kiváló népszínművészünk már hónapok óta „nem lép fel” daczos rekedtsége miatt. Valaki azt a maliciosus kérdést intézte hozzá, hogy mivel operálja torkát, hogy tovább pihenessen?!

*

— Hát a budapesti pincér-egyesület közgyűlése éjfélkor volt.

— S mi volt a napirenden?

— Talán éjirenden?!

*

Modern állás.

— Mi a foglalkozása?

— Mentő-társulati tag.

*

Vasárnap lesz a magyar gazdasszonyok nagy álarczos bálja.

Be szeretném, ha jelen volna a „Kelet népe” ujdondásza is.

Ennek aztán megmondanám álarcz alatt, hogy tudnék én nálánál még unalmasabbnak lenni. Régibb dolgokkal megtölteni a rovatot, mint akár ő.

*) Mult számunkra későn érkezett.

Szerk.

O A „Déliab” pályázatának eredménye.

Mint lapunk mult évi 35. számában jelentettük, a szerkesztőségünk által hirdetett pályázatra a határidőig összesen 11 mű érkezett, melyek közül 9 azonnal át is adatott a bíráló bizottságnak (Csengey Gusztáv, Dengi János, Sipos Soma). A művek megbíráltatván, véleményünket következőkben adjuk:

A bírálat alá vett beszélyek nagyrészt nem egybek közönséges stílygyakorlatoknál, hamarjában összecsapott s az alakítás törvényei nélkül vaktában írt, kezdeleges vázlatoknál, melyek már számtalanszor feldolgozott szövegeket adnak elő anélkül, hogy a régit, a közönségest eredeti felfogás vagy érdekes alakítás által fölfrissitenék. Különösen lehangoló jelenség, hogy 9 közül 6 mű a szerelmi család, esküszegés és házassági hűtlenség sivár themája körül forog anélkül, hogy azt valami megkapó küzdelem érdekessé s a jellemek kidomborodása lélektanilag indokoltá tenné. Annak a küzdelemnek, mely a szabadakarat elhatározásának és a körülmények s társadalmi viszonyok kényszerűségének összeütközéséből fejlődik ki — ami pedig a beszélynek mint műfajnak lényege — nyoma sincs e művekben, legfelebb egyben csillan fel inkább önkéntelenül. Az öntudatos író sehol se látjuk, annál kevésbbé az eredetit, az önállót.

Minden egyes mű beható bírálatát adni egyrészt a művek értéktelensége, másrészt szűk terünk sem engedi; indokolás szempontjából mindazáltal röviden, a véleményeket lehetőleg összevonva, következőket jegyezzük meg:

I. **Dívtos házasság.** Targya a legközönségesebb s a számtalan feldolgozás által már annyira mindennapi, hogy bonyodalmaikat és kifejlését a bevezetésből előre tudhatjuk. Érdektelen feldolgozás, szintelen alakítás; lélektani processusai többször indokolatlanok s a szereplők jellemeihez — mik fölötté halványan vannak rajzolva — nem hűk. Nincs igazságszolgáltatása s ami látszólag van is, elhibázott. Clotild tévedése nem tud érdeket kelteni s ezért nem költ szánalmat sem ama sülyedés, hova nyomorult férje rántja. Fehér Károly alakja nem tud előtérbe lépni s minden megnyerő egyéni vonást nélkülöz.

II. **A firtli.** Gyarló mű; hitvány alakok gyermek viszonyainak esetlen előadása a legkisebb lélektani indokolás nélkül. Szerző még a firtli fogalmával sincs tisztában; fertálmagnás alatt sem léha jogászt, sem himpellér tanulókat nem értünk. Egyébiránt szerző a léha jogászok életének, sajátosságainak s terminus technicus elnevezéseinek rajzolásában meglehetősen otthon van, mi e pletykafélének — mert a beszélytől nagyon messze áll — egyedüli érdeme.

III. **A milliomos lant.** Kezdetleges írka-fírka, melynek alapját egy lantba (?) rejtett kézirat képezné; rendezetlen és indok nélkül felhalmozott mindenféle szóra sem s annál kevésbbé bírálatra érdemes zagyvaléka.

IV. **Tarka élet.** Inkább életkép mint elbeszélés,

mert bonyodalma nincs. Az előadásnak van némi eredetisége, mi azonban sokszor keresetté válik éppen azért, mert mindenáron eredeti akar lenni. Kérges Menyhért becsületes timár és bőrkereskedő s „nagyságos tensasszony“ neje eredeti alakok lehettek volna ügyesebb alakítással s némi bonyodalommal. Berki Ernő alakja egészen elmosódott, pedig éppen ebben kellett volna a nagyurhatnáság ellentétét (kedvesével együtt) kidomborítani, hogy kitűnjék erkölcsi célja, mi így homályban marad. Több gondnal, lelkiismeretesebb kidolgozással lehetett volna belőle valami.

V. A mi időnkől. Semmivel sem jobb, sőt gyarlóbb az előbbieknél. Meséje érthetlen; a lefolyó mondvasinált események s a főbb alakok közt semmi lélektani kapocs. Semminemű eszmét sem képvisel, mely — mint az egésznek alapja — kimagasodnék. Alfréd báró tette s egyáltalában a mű összevissza, sokhelyt az erkölcsi érzületet is sértő cselekménye az absurdumokkal határos. Tele következtelenségek és valószínűtlenségekkel, hosszas, boszantó töprengésekkel, akadályozó kitéréssekkel stb. Önképzőköri gyakorlatnak is rossz.

VI. Angyal és daemon. Az eddigieknél egy jellemfejlődés mint alakítás tekintetében határozottan jobb. Tárnya Cynthya grófnő öröklött boszuja Fenyvessi grófnak, kinek angyal nevével szemben a daemóni szerepet játszza. Nagy hibája azonban a jelenítés hiánya, minthogy magát a mesét szerző beszéli el s így a személyek drámaibb helyzetekben nem domborulhatnak ki; az a pár részlet, hol a mesélés jelenetté lesz, mindennapi és érdektelen. Kivételt képez itt ama jelenet, mikor Zalánfi báró fogadása megy végbe, menyiben ez már meglehetősen élénk, de sokszoros feldolgozása által már nagyon is ismeretes. A mű pongyola s legkisebb költői szépsége sincs.

VII. Az aquarellkép. Kezdetleges munka a negyvenes évek novelláinak rég elhasznált szövegével. Egy ifju története elbeszélve, ki az érzéki szerelem által elnyomja a szívében égő tiszta szerelmet s miután neje által is megcsalva és meggyalázva látja magát, végetvet életének. A jellemzésre semmi figyelem nincs fordítva s alakjai a mesébe csak beékelve vannak. A tárgy feldolgozása különben némi gyakorlottságra és stylaris ügyességre mutat.

VIII. Aki igazán szeret. Tulajdonképp csak vázlata egy novellának, melyben egy igazán szerető nő története volna előadva, ki elvesztvén férjét, méreggel vet véget életének. Ilonka a hősnő, hiányos jellemzéssel, kinek öngyilkossága nincs eléggé indokolva; hiba, hogy ama levél tartalmát, mely őt a végzetes tette készíti, szerző nem ismerteti meg az olvasóval s így halálát nem is találja természetesnek. Különösen visszás az, hogy a nagymama indokolatlan ellenszenvé, ugynevezett előérzete a következmények által igazoltatik, mintegy szentessítettik. Előnye különben a styl bizonyos könnyűsége s egyöntetősége.

IX. Két szív. Érett tapasztalás, reflektáló ész s bizonyos vonzó, közvetlen s majdnem költői melegsége

következtében mind a nyolcznak fölötté áll; mindazáltal előadását tekintve, kevéssel jobb amazoknál. Nincs szépirodalmi stylja, a tárgy feldolgozásában nem bír azzal a valamivel, mi az elbeszélés művészetének nevezhető; nyelve is darabos s szerző hihetőleg nem a szépirodalom munkása. Tárgyát átérezte, átgondolta, de nem tudta úgy előadni, mint azt az elbeszélésnek, mint széptani műfajnak, szabályai megkívánják. Erre egyébiránt — mint látszik — szerző nem is tartott igényt, mert mindjárt a bevezetésben előrebocsátja, hogy igaz történetet mond el s éppen ebben rejlik legnagyobb hibája. Az élet sohasem ad novellát, csak tárgyat; az életből merített igaz történetek csak külső események, melyeknek belső összefüggését az író kötelessége föltüntetni; ez a lélektani indokolás. Ha azonban már ezt teszi, akkor már nem pusztá történetet ad elő, hanem alakít s ez által válik a mű valószínűvé, igazzá, mi a beszély egyik legfőbb kelléke; ez a széptani igaz, ez kell a novellában s nem a hétköznapi való.

Mint látszik, szerző csakugyan igaz (de nem széptani értelemben) történetet adott elő s mi a műben a beszélyíróról, az csak az elmélkedő rész, a reflexiók s a meggyőző bensőség, mi a művön végigvonul. Az elbeszélés egyébiránt régi história s kezében — a fennebb említett okok miatt — nem tudott ujja, érdekessé válni, sőt még csak valószínűvé sem. Hogy Sarolta, a végtelenül szerető, egyedül csak szerelmének élő lény azzal a tudattal, hogy szíve alatt hordja szerelme gyümölcsét, férjhez megy egy oly semmirevaló emberhez, mint Völgyi báró, holott kedvese független, gazdag ember, ki őt végtelenül szereti: az megtörténhetett az életben, de beszélyben indokolatlan. Az apai kényszerítés Sarolta jelzett állapotában nem motivum, mert ugyanakkor, midőn az apai hiúság kényszerítő parancsának meghajol, kitépi szívéből a gyermeki szeretetet s apját megtagadja. Aki ezt megtudta tenni, az inkább megtehette volna azt, hogy elhagyja a szívtelen apát és szíve gyümölcsével követi kedvesét, kit követnie erkölcsi kötelessége akkor, midőn az apai hiúságnál egyéb akadály nincs. Ezeket mellőzve, szép lélekfestései, természeti képei, a jellemek érdekes rajzolása s néhol a költői színvonalig emelkedő előadása társai közt mindenesetre kiemelkedővé s figyelemreméltóvá teszi.

Tekintetbevévén tehát az elmondottakat, a bizottság egyhangulag abban állapodott meg, hogy, mivel magasabb irodalmi becsesél bírót a kilencz pályamű között egyet sem talál: jutalomra vagy dicséretre egyet sem érdemesít; a „Két szív“-et azonban, mely társain ügyes lélektani festései, meggyőző bensősége s néhol költői rajzolása következtében jóval felülemelkedik, figyelemre méltónak tartja. *)

Debreczen, febr. 6. 1878.

A bíráló bizottság nevében:

Dengi János.

*) A munkák két hét lefolyása alatt szerkesztőségünkben átvahatók, azontul megsemmisítettnek. Szerk.

Pályázati hirdetés.

Mint hogy mult évi pályakérdésünk a fentebbiek szerint eredménytelen volt, a kérdést (egy legalább 4 írott ivre terjedő, a jelen társadalmi életből merített beszély — jutalma 7 db. magyar arany —) újból kitűzzük. Beadási határidő 1878. június 30-a.

Debreczen február 8-án 1878.

A „Déli-báb“ szerkesztősége.

KÉRELEM.

Kérjük valamelyikét t. előfizetőinknek, sziveskedjék nekünk nélkülözhetés esetében a „Déli-báb“ mult évi 1. és 21. számát megküldeni, mint hogy belőle egyetlen példánnyal sem rendelkezünk s nagy szükségünk van rá.

A szerkesztőség.

Gyöngyszemek.

— A szerkesztő jegyzeteiből. —

292.

A népek nagy perében elnyomók ellen, minden magánügy a közügyhöz van fűzve.

Inquisitió.

Feréal M. V.

293.

.... Midőn az engedelmisség e két szóban összpontosul: tisztelet, szeretet; akkor nem gyalázatára, de becsületére válik az embernek a független, önkéntes eszelekvény.

Inquisitió.

Feréal M. V.

294.

A vértanuk koszoruja felér a diadalmaskodók béraival.

Inquisitió.

Feréal M. V.

295.

Oh természet, oh dicső természet!
Mely nyelv merne versenyezni véled!
Mily nagy vagy te! Mentül inkább hallgatsz,
Annál többet, annál szebbet mondasz.

A Tisza.

Petőfi.

296.

Vad, tékozló fiu az ifjuság,
Két marokkal szórja gazdagságát;
De jön apa, a zsgori vénség
S visszazedi elpazarlott kincsét.

Sári néni.

Petőfi.

297.

... Az öreg ember csak tövis az ágon,
Látja, hogy ő nem kell ezen a világon;
Ide, oda zsémbel, zörög, mint a haraszt;
Érzi, hogy oly vendég, kit senki sem maraszt.

Buda halála.

Arany.

298.

A sok csalódás életátok.

Anyéin.

Puskin.

299.

A mozdulatlan, a holt nyugalomnál
Hidd, többet ér az élő szenvedés.

Költői ábránd volt...

Petőfi.

DEBRECZENI SZINHÁZ.

(K.) Ha úgy folynak továbbra is a dolgok, mint egy idő óta: színházi rovatunkat akár be is szüntethetjük. Ismét semmi újdonság, ... semmi különösebb figyelemreméltó. Hacsak a hét folyamán újból felmelegített „Párisi élet“ czimű Offenbachféle operettet nem akarjuk annak nevezni.

Némi megkülönböztetést érdemel mégis a február 1-én adott „Csizmadia mint kísértet“ czimű régi jó vigjáték Szigeti Józseftől. A csizmadiát Lovászi magához méltólag s annyi jóízű vonással személyesíté, hogy evvel az alakítással időnkint szívesen látnók. Miska inas kedélyes szerepével Mezei próbálkozott, hanem biz az, minden igyekezet dacára is, csak próbálkozás maradt. Szívesen felemlítjük még Töröknét és Deák Kátát, mint akik szintén s első sorban természetesen Törökné, közreműködtek a hatás emelésében, a mely egyébként némely szereplőknek helyenkint feltűnő akadozása folytán majdnem tönkretétellett.

Előadattak még: „Angot.“ Nyilvai Irma kítűnő Clarrettejével; a „Sárga csikó;“ „Veres haju;“ és „Dormándy Kálmán.“ melyet már első előadása alkalmával méltányoltunk; megjegyezzük, hogy mostani előadása correctebb volt amannál s különösen Törökné művészete s a Temesváry-pár kítűnő játéka emelé annak sikerét; közönség meglehetősszámmal.

Miután ekkép némi térrel rendelkezünk, ha úgy tetszik, elmélkedjünk kissé... a jövőről.

Színházunk újabb bérbeadása bevégzett tény. A pályázati hirdetés már ki is bocsáttatott s ennek értelmében felhivatnak a színigazgatók vagy színészconsortiumok, hogy ajánlközüasaikat f. hó 20-ik napjáig a városhoz benyujtsák. Mi ugyan részünkről nem igen buzgólkodunk e rendszer mellett s a gazdálkodást, igazabban krajezároskodást e téren semmikép sem találjuk indokoltnak és czélhoz vezetőnek és egyáltalán nem helyeselhetjük azt, hogy a színügy ekkép újból könnyen üzérkedéssé alacsonyittatik; de minthogy a dologhoz, annak illetén állásában, érdemileg hozzászólni, „eső után köpönyeg“ lenne, csak annyit óhajtunk: hogy vajha tanultak volna intező köreink színházunkat illetőleg a közelmulton s ne engednék a legmagyarabb város eme, annyi ügybuzgósággal és lelkesedéssel emelt, közintézetét a jövőben is hanyatlani, elsatnyulni s talán... végkép elpusztulni hagyni. Erély szakértelem... és némi áldozatkészség — annyi,

amennyi Debreczen jövedelmeivel szemben alig-alig nyom valamit a latban — és a színügynek újra virágoznia kell! A fő mindenestre az, hogy ne üzérkedjünk, de ne is engedjünk üzérkedni a színügygel, hanem tekintsük azt olybá, amint kell: nemzeti közművelődésünk egyik hatalmas tényezőjéül!

Irodalmi és művészeti hírek.

A **Kisfaludi-társaság** közelebb három új tagot választott: Imre Sándort, ifj. Ábrányi Kornélt és.... gróf Zichy Gézát.

Törökné Szakáll Rózának színházunk elsőrendű művésznőjének jutalomjátéka mint haljok, holnap lesz; a választott darab Sardoutól a „Fekete ördögök.” E hír kitünő művésznőnkéről elég lehet arra, hogy a színház a művészi alakításokban gyönyörködő közönségtől zsufova legyen; ha ezt valaki, Törökné mindenestre megérdemli. Ő nem gyönyörködik a mindennapi, olcsó tapsokban, mire a magasabb illetőségű művész keveset is ad, de mindenestre megvárhatja, hogy e napon midőn tiszteletünket és szeretetünket kifejezni kötelességünk, azt hozzá és érdemeihez méltólag sietünk is kifejezni.

A helybeli „Polgártárs” lapvezérségétől Szatmári Károly, a „Debreczen” szerkesztője visszalép s helyette Hamar László, lapunk szép tollu munkatársa csatlakozik Grünwald Józsefhez; ketten lesznek kiadók és szerkesztők. Sikert kívánunk!

Id. Szinnyey József az idén is összeállította a magyar hírlapirodalom statistikáját; kitűnik belőle, hogy az 1877. év elején magyar nyelven 268 hírlap és folyóirat s 1878-ban 281 jelent meg, tehát 13-mal több mint tavál. Ezekből szépirodalmi és vegyes tartalmu 12. A 281 lap közül Budapesten 140, Debreczenben és Kolozsvárt 10, Nagyváradon 6, Temesvárt 5 s a többi helyeken kevesebb. Más nyelveken 168 s e szerint a magyar korona területén ma 449 hírlap és folyóirat jelenik meg. Megjegyezzük azonban, hogy a Békesi gazdasági füzetei s a „Debreczen-Hajdumegyei Közlöny” ez évben már nem existálnak, minélfogva magyar nyelven csak 279 s összesen 447 hírlap és folyóirat jelenik meg ez időszerezt.

A „**Dichterstimmen**” legújabb számában Dal-mady „A hazához” című költeménye van igen csinosan s még az eredetinel is szigorubb alakban lefordítva. A fordító „Adolf von der Haide” (?) Kassáról.

Endrődi Sándor, fiatal költőnk, „Lothár” című verses regényen dolgozik; egy mutatványt (a tiszta szerelem leírását) már olvastunk is belőle. Igen szép.

○ **„A nőkről a nőknek”** című füzetke (Sándor Kálmántól) második kiadására hirdettek előfizetést Marosvásárhelyen. Ára 12 kr.

Onnan, hol a citromfa virágzik.

(W. G.) Orosz- és Törökország között a fegyverszünet — nem tudni mennyi időre, jan. 31-én Drinápolyban megkötötték. A békepontok majd a hírhedt

Ignatieff tb. és Server pasa által fognának állítólag létrehozatni.

Azt hisszük azonban, hogy a török-orosz béke halva született gyermek leend. Oroszország ugyanis a hadi sarcznak a porta részéről leendő lefizetései Bolgárországot zálogul lefoglalva, a dunai török várakat Ruscsuk és Widdin kivételével pedig katonai szempontból megszállva akarja tartani. Azonkívül a moldva Bessarabiára, melyet már régen birt. vala is áhítozik, csereképen Romániának a Dobrudzsa egy részét ajánlván. A Dardanellákban egy pontot óhajt ki erőszakolni Törökországtól, hogy abból az orosz hadilobogó védelmére egy orosz Gibraltárt alakíthasson magának.

A főnti követelmények az ausztriai-magyar birodalom érdekeibe, a legutóbbi pedig az angol érdekekbe ütközik; minthogy Nagy-Britania ezáltal kelet-indiai gyarmataihoz a szuezi csatornán át vezető tengeri útját hiszi Oroszország részéről fenyegetve. Andrassy gr. külügyérünk, az általános érdekek kiegyenlítése szempontjából egy európai, Bécsben megtartandó congressust ajánlott és a nagy hatalmak ez indítványt pártolják. A bécsi congressus a konstantinápolyi congressus jegyzőkönyvére támaszkodnék, mely a délszláv tartományoknak ugyan külön autonómiát, de egész függetlenséget nem biztosított. Oroszországot egész Európa a Törökország ellen folytatott háboruban csak ezen és nem más politika végrehajtója gyanánt tekintette; ha azonban a győzelemittas panslavismus elkápráztatva a siker által tulesapongóvá válnék, Európa elég erővel birand a mámorost az illető sorompók közé visszaszoritani.

Az orosz bujtogatások folytán Törökországot legújabbán megtámadott görögök már is kikapták a maguk részét. A török hajóraj Hobart pasa vezérlete alatt fenyegetőleg megjelent az atheni Pyräus kikötőben és a megrémült Hellas megígérte, hogy seregeit visszavonja török területről.

Komoly időket élünk!!

Angol izlés a politikában és szinpadon.

A Themse melletti európai japánok előtt mindenkor csak az birt érdekekkel, a min nyerni vagy veszteni lehetett. Az üzletben sportot, a sportban üzletet kerestek. A politika náluk üzlet is, sport is! Azért a goddamek, valamint született üzletemberek és sportsmanek, úgy született politikusok is. És pedig mindig alkalmi politikusok. Ez csak az ő szabadalmuk. Más népek nem oly szerencsések. Egyik nemzetiségi, a másik területnagybodási, a harmadik egyéb érdekbeli politikát üz; az angol pedig oly politikát, a milyent a viszonyok, az üzletek kívánnak. Ma russophil, holnap turkophil, de egyuttal mindig egoista is. Még a vallása is megfelel az angol egoismus komfortjának.

Az anglikán vallás az üzletember követelményeihez alkalmazkodik. A bibliai összekás szerént hétköz-

nap bátran dolgozhatik felőle hive, de a vasárnapot azt istenes pihenésnek kell szentelnie. Ekkor az egoista theistává kényszerül válni, különben akkor is, legalább közvetve, az előbbi marad.

Anglia tehát, mint mondók, üzletszerű politikát üz-Mai üzleti érdeke szerint keletindiai gyarmataira való tekintettel félig-meddig ismét turkophil.

Londonban a Canterbury Palaceon levő színházban mely 4,500 nézőt fogadhat magába, közelebb egy katonai némajátékot „Plevna“ czímmel hoztak színre és a jó angol politikai izlés minden egyes előadásakor zsu-folásig megtölté a házat.

A politikai izlést átvitték a színpadokra is.

A brit hallgató, méla nép, Albion fia keveset szeret beszélni és keveset beszéltetni azért rajong a pantomimikáért, a némajátékért és élvezetet talál benne.

Gladstone — a volt angol premier — érzelmi politikát hirdetett. Az oroszokat emberségesebbeknek lenni állítá a törököknél. Albion szöke fiai azonban csak arra az egyre gondoltak, hogy azok az emberséges oroszok Brit-Indiát fenyegetik és ez elég volt arra, hogy Beaconsfield (Disraeli) politikáját támogassák és a turkophil pantomimikákban élvezetet találjanak.

Midőn a Canterbury Placeon levő színpadon megjelent Ozman, törökjei élén, az angol közönség egetverő „hurrah“-kat művelt. A moskovitákat pedig „pfui!“ „pfui!“ kiáltásokkal gyalázta. A színházban jelen volt németek opponálni akartak, tapsolni kezdtek; azonban csakhamar kézzelfoghatólag értésökre adatott, hogy „künn tágasabb!“

Az Alhambra Palaceon levő színházban még nem rég egy „Vadlángok“ című némajátékot adtak, melyben 650 személy szerepelt és a baletet 400 hölgy tánczolta; egyik sem volt 16 évesnél idősb, valamennyi egyenlő nagy és mindannyia szöke. A darab gépezete is ritka tökélyű. Egy berlini színigazgató csak szerény kérdést bátor-kodott koczkáztatni megvásárolása ügyében. Az Alhambra színház igazgatósága csak 180,000 marknyi csekély-ségről beszélt, mint vételárról.

Az angol nép oly helyért a színházban, melyért mi fél forintot fizetünk, 2 forintot fizet.

És szívesen fizet, ha a színészet politikai izlésé-nek megfelel, mert Albion fiának politikai izlése egy-szermind üzlete szerint alkalmazkodik, ennek pedig hodolnak minden instutiói. W....y Géza.

K Ü L F Ö L D.

— **A király ő felsége** sir Henry Elliot rend-kivüli angol meghatalmazott és nagykövet megbízatási okmányait egy jan. 4-én adott ünnepélyes kihallgatáson átvette. — **Az első bécsi udvari bál** febr. 27-én, a második, melyen ő felsége a királyné is résztvevendő, márcz. 5-én fog megtartatni. — **A Vása és Bernadotte** ház összeházasodik. Ugyanis a svéd trónörökös hírsze-rint — elveendi a badeni nagyherceg leányát Mária Viktoriát, ki IV. Gusztáv svéd király unokája. — **Ru-**

dolf trónörökös ő fensége ritka buzgalommal zsák-mányolja ki angolországi tanulmányutját; jan. 30-án Bradford, 31-én Sheffield vas- és aczélgyárait látogatta meg és hasonló czélből febr. 1-én Birminghamot; Beust grof londoni nagy követnünk, ugyancsak a trónörökös tiszteletére febr. 6-án fényes bált rendez. — **Victor Emánuel** emlékünnepe az Olaszország gyászoló tantományait ábrázoló szobrokkal és egyébként is fényesen diszitett pantheonban f. hó 11-én fog végbe menni. — **Trepow** orosz tábornokra Szt.-Pétervárott egy nála kihallgatáson volt nő kétszer lőtt és veszélye-sen megsebesíté. A czár és Gorcsakoff azonnal siettek látogatására; e véres tett indoka még nem tudatik. — **Metternich Richard** herczeg hátrahagyott rendkívül érdekes emlékiratai az elhunyt államférfin tulajdon fia által átnézve — 9 kötetben nemsokára elhagyják a sajtót. — **A bécsi Auersperg-kormány** újra megmarad hivatalában. — **A Lajthán** tul és pedig a bécsi egye-temen az 1876/-ki tanévben volt 866, a műegyetemen 276, a kereskedelmi akadémián 98, a képzőművészeti akadémián 53, a gazdasági tanodán 24 magyar ta-nuló. Ugyanott a gymnasiumokat látogatta 144, a real-gymnasiumokat 89, a real-iskolákat 215 hazai illető-ségű ifju. — Magában Bécsben összesen 1816 ma-gyar ifju tanult; egész Steierországban 291, Cseh-országban 153 és a salzburgi egyetemen egyetlen ma-gyar tanuló sem találkozott. — **A német birodalmi** gyűlés febr. 6-án nyitattik meg.

FŐVÁROSI HIREK.

— **A Ferenczvárosi** katonai lábbeli gyárban hir szerint 500,000 drb lábbelit rendeltek meg. — **A jég-zajlás** a Dunán még oly nagy mérvű, hogy a kis csavar gözösök rajta nem közlekedhetnek. — **A Tiszavölgy ügyének** központi bizottsága f. hó 4-én Lónyay Meny-hért gr. elnöklete alatt alakuló gyűlését megtartotta. — **A honvéd altisztikar** f. hó 7-én a budai lövöldében bált rendez; bálanyául Csernalmay Ferenczné ő nsgát a honvédség főhadbiztosa nejét nyerte meg. — **Az irók és művészek körének** jan. 5-én a vigadóban megtar-tott zártkörű bálja melynek lady patronesse a kormány elnökné, Tisza Kálmánné ő nméltósága volt, sikerültnek mondható. — A négyest negyvennél több pár tán-czoíta. — **Ő felsége** a Konstantinápolyba menekült, és orosz invasio által hajléktalanná, földönfutóvá lett szerencsétlen ottománok között leendő kiosztásra 10,000 frtot adományozott. — **A budai Mátyás** temp-lom ujítása alkalmából a főoltár alatti sirboltban elte-metettek is fölvétetnek, számszerént 127-en; köztük III. Béla királyunk és neje Beatrix. A nevezetesebb ha-lottak csontjai uj koporsókba tétetvén az ugynevezett Zichy kápolna alatt helyeztetnek örök nyugalomra, a többiek földi maradványai a köztemetőbe fognak vitetni.

VIDÉKI HIREK.

Pozsonyban az 55 éves gr. Pálffy Rudolf — állítólag zilált anyagi viszonyok miatt — jan. 5-én kivégezte magát. — **A kies Balaton-Füreden** — a benedekrendi főapát Simon Zsigmond buzgólkodása folytán — az új földött sétacsarnok és kávéház már máj. 1-ére elkészül. — **A nagyvárad** k. fő gymnasiumi ifjuság b. Eötvös halála évfordulati napján emlékünnepezt rendezett. — **Igy van jól.** Élesden sikerült bált rendeztek, mely főleg azért nevezhető sikerültnek, mert a hölgyek öltözékei csinosak ugyan, de egyszerűek voltak. — **Gyapjun** egy 104 éves özvegyet temettek el, ki 60 utódot hagyott hátra. — **Nagyváradon** rendezendő Szigligeti-emlékünnepezen a dalárda is részt fog venni. — **A bihari nemzeti casino** febr. 3-án tartott közgyűlésén elnökül: br. Gerliczy Felixet, alelnökül: Czifra Gerőt, pénztárnokul: Hoványi Lajost, ügyvédül: Tóth Jenőt választotta meg. — **Jászberényben** Palotásy János, jeles zeneszerző f. hó 3-án élete 55-ik évében vagyoni helyzetének ziláltsága következtében agyonlőtte magát. Az elhunyt egy bánatos özvegyet és két fiút, Gyulát és Józsefet, hagyott hátra; atyja is túlélte őt, ki már 80 éves aggastyán.

HELYI TÁROGATÓ.

Az iparos ifjak bálja. Örömmel hozzuk a közönség tudomására, hogy Debreczenben egy egyszerű s mindamelllett kifünő mulatságot is láttunk; értjük alatta a helybeli iparos ifjak együletének bálját mult szombaton a „Bika“-szálloda nagy termében, mely zsufolásig megtelt élvezni vágyó közönséggel. Nem volt itt slepp, bőbita, hamis kövek ragyogása s hitelbevett selyemszályok, de volt egyszerű, keresetlen, mindazáltal csinos és szép öltözet, üde arcok, őszinte bizalmasság menten minden affectálás és álfénytól; valóban jól esett látnunk ama örömet és fesztelen jókedvet, mely tánczosok és vendégek arcán egyaránt mutatta a megelégedést s a valódi színt. E kedélyes és jóemlékü est még jobban meggyőzött minket arról, hogy őszinteség, bizalom, valódi jókedv, igazi gondtalan mulatság csakis ilyen egyszerű, de annál inkább megnyerő mulatságokban lehet fel, nem pedig olyanokban, melyek mainap kivétel nélkül mindenütt napirenden vannak s melyeknek vége rendszerint k e t t ő s n a g y b ő j t szokott lenni. Éljenek a derék bálrendezők s a jelenvolt, egyszerűen, mindazáltal fölötté csinosan öltözött hölgyek!

— **A honvéd menház** javára a városunkban állomásozó honvéddapapródok és altisztek f. hó 9-én a „Bika“ vendéglő termében zártkörű táncvigalmat tartanak. A nyalka marsfiak e dalidója élvezetesnek ígérkezik; hazafiság a nemzetiségnek!

— **Tiszai Dániel** árvája a nőegyleti árvaházba fölvetetett. Ugyan e derék egyület a napokban helybeli szegénylős szegények között 150 frtnyi összeget osztott ki.

— **Színházunk** az 187^s/₉. évi színi évadtól kezdve egy vagy több évre kellő biztosíték mellett bérbe adatik. Ajánlatok f. hó 20-ig fogadtatnak el a polgármesteri hivatalban.

— **Gr. Csáky Kálmán**, honvédhuzsár őrnagy a Pécsre költözött h. huszár alezredes Bulyovszky Károly állomására, városunk honvédhuzsárságának parancsnokául lett áthelyezve.

— **Debreczenben** a katonai sorozás f. hó 15-én veendi kezdetét és tart 24-ig.

— **A debreczeni nőegylet** nemes buzgalommal versenyez a fővárossal az önzetlen jótékonyságban. — Márczius 1-én a színházban közvacsorát rendezend, melyen több rendbeli meglepetések várnak a közönségre. Így a hölgyek jó része jelmezben jelenik meg, lesz szerencsekosár is és más kedvderítő apróságok. Ohajtjuk a nemes czél érdekében, hogy hölgyeink e vállalata méltóképen sikerüljön, de hiszen udvariatság volna abban csak kételkedni is!

— **Dr. Koós Gábor** helybeli derék tanár jeles, legújabbán megjelent szakművét „Általános áruisme“ czímmel, ajánljuk a kereskedők, iparosok és gazdák figyelmébe. Sok tekintetben ürtpótló mű az.

— **Dr. Dusóczky Pál** közkedveltségű orvosunkat fájdalmas csapás érte, a mennyiben f. hó 3-án 8 éves kedves fiát eltemette.

Speziálítás. Hadd tánczoljanak egyszer ők is, a kik mindig csak másokat tánczoltatnak. A cigány bál a „Korona“ szállodában márczius 3-án fog megtartatni.

A kertészeti egyület f. hó 9-én szombaton, d. u. 3 órakor pénztárnok választása és egyéb ügyek elintézése végett a czegléd utcza csarnokban választmányi ülést tartand.

— **Gyászhir.** Szallár Ferencz polgártársunkat nagy csapás érte, Honka nevű kis leánykája tegnap elhalván. Vigasz a fájdalmakba merült szülének!

— **Főiskolánk** académiáján az előadások febr. 11-én kezdetnek meg, mely nap egyszersmind a beiratkozásoknak is végső határnapja.

— **A Kant bölcselme** fölött Dr. Vellentszey Mór, ki a külföldi egyetemeken képezte ki magát s két rendbeli bölcsészeti munkája által Német- és Franciaországban is nagy föltűnést okozott — a collegiumi academián, a most kezdődő második félévben, előadásokat fog tartani.

— **Oh theoria!** Egy helybeli könyvárus egy vidéki k...i ifju megrendelése folytán egy csomag tankönyvet utánvét mellett tett a postára, a küldeményhez vonatkozó számlát is mellékelvén. Az utánvételi összeget a könyvárus nemsokára megkapta és vele egy ily tartalmu levelet is: „A küldeményt vettem, de az ön számlájában 6 krnyi árral szereplő „Füvarlevél“ czimű könyvet nem; kérem azt részemre mi hamarabb keresztkötés alatt megküldeni.“

KIADÓ ÉS FŐMUNKATÁRS:

GRÓF CSÁKY ALFONZ.

SZERKESZTŐ:

DENGI JÁNOS.

Megjelenik minden pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	6	frt.
Fél évre	3	frt.
Negyed évre	1	frt. 50 kr.

Előfizetések, reclamációk, vidéki levelezések, talányok megfejtése, tréfák és adomák s a vegyes rovataiba szánt közlemények a kiadóhoz, a lap tartalmát illető kéziratok pedig a szerkesztőhöz küldendők.

Kiadó-hivatal: Varga-utca 2256.

Szerkesztői iroda: Szent-Anna-utca 2536.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1878.

HETI NAPTAR.

Február.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orsz naptár	Izraeliták naptára	NAP		HOLD	
					kél. o. p.	nyug. o. p.	kél. o. p.	nyug. o. p.
9 Szomb.	Apollonia szüz	Apollina	28 Syriai Efrem	6 S Miopafh	7 18 5 11	9 26	regg	
10 Vasár.	F. 5 Skolasztika	F. 5 Skolastika	49 Ipoly Ignác	7 B. Móz. hal.	7 16 5 14	9 49 1 6		
11 Hétfő	Dezsér, Efr.	Árpád	30 Nagy Vazul	8 Első ünnep	7 15 5 15	10 23 2 17		
12 Kedd	Eulália	Eulalia szüz	31 Czirus János	9 Józsiás	7 13 5 16	11 10 3 25		
13 Szerda	R. Katalin	Barnika	1 Február	10 Józue	7 12 5 17	este 4 28		
14 Csütör.	Bálint	Bálint	2 Krisztus bem.	11	7 10 5 19	1 20 5 19		
15 Péntek	Fauszt. Jovit.	Fausztin	3 Sim. és Anna	12 Juda	7 8 5 21	2 43 5 59		

Szerkesztőségünknel megrendelhető:

A Délibáb. I. évfolyam. Szerk. Dengi János; kiadta gr. Csáky Alfonz. Ára 4 frt.

A Falusi könyvtár. I. és II. évfolyam. Szerk. Vass Jenő és Dengi János. Ára a két évfolyamnak 2 frt. 40 kr. Egy füzet 12 kr.

Munkács ostroma. Költői beszély IV. énekben. Irta Dengi János. Ára diszkötésben 1 frt. 50 kr.

Költevények. Irta Dengi János. Ára füzet 1 frt. 20 kr. Diszkötésben 2 frt. 10 kr.

SAKKTALÁNY.

(Lóugrás szerint.)

Kunczl Ilontól.

		te	mény!	De	tem		
		csem	lel	le	Éj		
kin	kem	re	met!	Tes	mi	é	jel
den	Volt	ga	mind	az	nap	lok	ó
	oly	min			ta	tam	
	drá	sze			ha	pal	
	ne	sze			un	ő	
	re	volt			rá	meg	
ő	gény	ben	töm	majd	nem	Meg	gon
halt	de	dig	Bá	csen	do	ben	sze
		Ki	már	tim	ret		
		ne	Pe	lak	nin		

SZÁMREJTVÉNY.

Szeremley Fánnytól.

- 8, 7, 2, 13, 11, 9. Egy városnak a neve Keresztelnek is erre.
- 12, 3, 14, 14, 13, 8, 10. Falusi társasulatság, Ez egy, minek hasznát látják.
- 1, 13, 11, 9, 10. Tavasz előhírnöke Kémény tetején fészke.
- 15, 3. Hazánk áldott terméke Nem élhetnénk nélküle.
- 7, 1, 10, 9. Egyik élelplap szerkesztője Sok vig óráknak szerzője.
- 5, 6, 3, 8. Nem is édes, ha nincs tiltva. A mint egyik írónk mondja.
- 1-15-ig. Éljen soká, s legyen élte Folyton boldogsággal telve. Áldozatkész fáradságát, Siker, s hála koszorúzzák. Továbbra is munkálkodjék Vállalata virágozzék!

Megfejtési határidő február hó 22-e.

A „Délibáb“ 4-ik számában közlött sakktalány értelme a következő:

Fa leszek, ha fának vagy virága,
Ha harmat vagy én virág leszek,
Harmat leszek, ha te napsugár vagy,
Csak hogy lényeink egyesüljenek,
Ha lányka te vagy a menyország
Akkor én csillagá változom,
Ha te vagy lányka a pokol,
Hogy egyesüljünk, én elkárhozom!

Petőfi Sándortól.

A számrejtvény pedig: „Soldosné Lujza.“ Helyesen következő t. előfizetőink fejtették meg:

Buday Vilma, Tucsny Irma, Győri Zsuzsika, Opris Katinka, Kubinyi Izabella, Péchy László, Kálnoki Matild, Erdésy József, Peterdy András, Püspöki Zoltán, Tóth Katinka, Fenyves Aranka, Böhm Szerafin, Kövesdy Mariska, Weisz Nina, Hevessy Géza, Vass Flóra, Kovács Erzsike, Putnokyi Ilona, Hegyesy Etel, Brett Ida, Nagy Ignác, Varga Zoltán, Joó Lajos, Kádas Katinka, Régeny József, Erdélyi Gyula, Urbán Mihály.

A szerkesztő üzenetei.

Földváry. Budapest.

Mihelyt új lakcímét megírja, hosszú levelet menesztek. Addig is üdvözlöm.

Allegoria. Helyben.

Nincs meg benne az allegoria egyik főkélléke: a világosság. Különben is elcsépelet gondolat minden költőiség s ajánló külalak nélkül.

Incz. L. Budapest.

Az eredetiek végükön rendszeren ellapulnak, holott éppen ott kellene legtöbbet mondaniok. A Heine-dalokból 3 beválik. Tiszteletpéldánnyal még nem szolgálhatunk.

A laphoni regék jönni fognak.

Krcs. J. Budapest.

Mint látja, szívesen vettük; előbbi közlését a „F. L.“ és „Sz. U.“-ban olvastuk. Lakását kérjük.

Gróf A. Ismerjük az önök noblesse oblige-t. Hagyjuk!

Reviczky. Már csakugyan bolygó zsidónak kell hogy tartsalak; az expeditor kezd kijönni a türelemből. Egyebekre levél megy.

Levelezés.

Tisztelt szerkesztő ur!

Nagysurány január 26. 1878.

Messziről, Felső-Magyarország Debreczenjének sik vidékéről írom e levelet s bár inkább magán, mint közérdekű dologról értesitem, tudniillik egy házi tánczestélyről; mégis amennyiben ez a régi, kedélyes magyar vendégszeretet és fesztelen jókedv egyik kiváló szép példájául tekinthető, azt hiszem, nem lesz érdektelen a „Déliab“ olvasóközönsége előtt sem. Nagysurányban, Nyitra megyében, tekintetes Havasi, érdemekben megöszült derék nyugalmazott tisztartó ur, házában, mely minden tekintetben hivatva látszik lenni ily czélokra, jóismerőseit és barátait meghíván, mindnyájunknak felejthetetlen tánczmulatságot rendezett, mely valóban oly kitűnően sikerült, hogy hajlandók vagyunk ezt csak bevezetésnek tekinteni s a hosszú farsang alatt a kedves összejövetel folytatását remélni. A vidék legkedvesebb hölgyei jelen voltak s ha őket koszoruba szabadna fonnunk, nyugodt lelkiismerettel indulhatnánk a párisi világkiállításra, mert nekünk volna legszebb bokrétánk. Az első négyesben följegyeztük a házi kisasszonyon kívül Steerné önnagyságát, Novák nővéreket, Ambró Jolán, Steer Kamilla kisasszonyot nyokat, Rudnyánszky- és Lieb nővéreket, Rydló és Bittó kisasszonyokat.

Mily különbség van ily pompás nemzeti jellegű s határtalan jókedvben uszó mulatságok és a kiállhatatlan pazar fényű bálók között! Itt egyszerűség a jelszó; s míg a leányok vigadnak, a papák sem szomorkodnak, hanem nyugodtan nézik a lebegő tündérsereget, mely csupán a fiatalságnak, de nekik most az egyszer nem . . . drága! *)

Százszoros köszönetet mondva a szíves házi gazdának, maradok a szerkesztő ur tisztelője

Etelke.

*) Még egy ilyen levél . . . s „Déliab“-ostul köztetek vagyok!

Szerk.

Trefák és adomák.

Közli jegyzetei után: Gróf Csáky Alfonz.

A rangkórság erőt vesz néha még a nőszülni szándékozó ifjun is. Példa rá a következő eset. A nagy és sok ünnep tisztességére lányos házhoz ment az ifju s a házi k. a. szivélyes magaviselete által elcsábbittatván, egy „magasztos pillanatban“ felajánlá neki kezét, szívét, keresményét stb., természetesen holtáiglan. Az ajánlat némi részben elfogadtatott s csak azt kérdezték meg az ifjutól, hogy hát tulajdonképen mily állást foglal el? — Könyvvezető vagyok — mondá ő! Egy kis utánjárásra azonban kisült, hogy a házasulandó „gyerek“ nem annyira könyvvezető volt, mint inkább könyveurczoló egyik helybeli üzlettől a másikig.

A kereszttség.

Egy falusi pap kérdezte a cigányt, ki nagy kamasz létére iskolába járt hogy mi és hányféle dolog kívántatik a kereszttséghez?

— Három! — felelé komolyan a cigány.

— Nem igaz! vágott közbe a pap, — mert csak kettő: víz és isten igéje.

— No hát csak keresteljen tisztelendő uram vízzel és isten igéjével, ha a harmadik, a gyerek nincs hozzá.

Kicserélték a huszárt.

Egy utszéli csárdába érkeztek a huszár és egy kolduló szerzetes.

Csak egy szobája volt a vendéglősnek, kérte azért vendégeit, férnének meg együtt az éjre abban az egy szobában.

— Jól van, — mondja a huszár — hanem korcsmáros uram, engem hajnalra minden esetre költson fel, hogy idején tovább mehessek.

A korcsmáros valósággal a mondott órán fel is keltette a huszárt, ki aztán lóra vetve magát, elnyargalt, még a tegnapi mámor maradványával fejében.

Mikor egy kissé világosodni kezdett, észreveszi, hogy tévedésből dolmánya helyett, panyókául a barát kámzsáját vetette vállára.

— Szedte-vette ostoba kocsmárosa — kezdte erre lármázni a még mindég pityókás állapotban levő huszár — az a gazember helyettem a barátot keltette föl

A fősvény és a fütty.

Egy gazdag fősvény ha inast fogadott, rendszeren megkérde, tud-e füttyölni?

— Mert, ugymond — az ő inasának, mikor a boros pinczébe megy, mindég füttyölni kell, hogy tudhassa, vajjon nem iszik-e lopva borából?

Fejedelem egy kocsiderékkal.

Ez csak nem rég történt 1875-ben.

Vilmos császárnak — így beszélé egy berlini lap — az utolsó udvari vadászaton megfájult a nyaka.

A császár haza indult tehát a szász király és a meklenburg-schwerini herceg kíséretében.

Utközben a császár elfáradt: kísérői fölfogtak egy Hubertusstok felé haladó parasztkocsit, fölültek mindhárman a kocsira és hajtattak szépen lassan előre.

Utközben a kíváncsi kocsis meg nem álhatta, hogy ne tudakozódjék.

„Kicsoda Ön tulajdonképen? — kérde a mellette ülő uri embertől.

— Én? Én a meklenburg-schwereni herceg vagyok.“

„Ohó! Hát Ön ott hátul?“

— „Én a szász király vagyok.“ Na ez jó társaság, — mondá vigan a paraszt és a harmadikhoz fordulva,

— És ön kicsoda? Én a német birodalom császára vagyok. „Ez mégis sok“ — mondá nevetve a paraszt, — „hát azt tudják-e az urak, hogy én ki vagyok? Nem? Hát tudják meg, én a persa sah vagyok. Lóvá tenni valakit én is tudok.“ Képzhetni, mily jól mulattak az urak is, meg a kocsis is egész a palotáig, hol a parasztot majd a guta ütötte meg, mikor megbizonyosodott, hogy kikkel volt hát tulajdonképen dolga.

Vegyes.

— Egy „piczula“ szomorú és igaz története. Történt, mint hiteles forrásból értesülünk, hogy valamelyik osztrák bíróság gyanuba fogott egy magyar 10 krajczárost, hogy hamis, nem valódi. További eljárás végett említett bíróság jelentést tön az osztrák igazságügyminiszternek ./. alatt behajlítván a „corpus delicti.“ Az osztrák igazságügyér sietett a piczula behajlítása mellett hivatalosan megkeresni a magyar igazságügyminisztert, hogy miután alapos gyanu van, miszerint a „behajlított“ tiz krajczáros hamis, vizsgálta azt meg. A gyanusított piczula tehát átküldetett hivatalból ./. alatt behajlítva a körmőczi pénzverdéhez véleményadás végett. A körmőczi pénzverdében erős szakértői vizsgálat alá vétetvén a szerencsétlen piczula, kitünt, hogy nem hamis, csak bizony kissé elkopott. Miről is a pénzverde igazgatója hivatalos jelentést tön az igazságügyminiszternek, egyszersmind ./. alatt behajlítván egy ujdonatuj fényes piczulát, kérvén egyszersmind 1 krajczár költségtöbblet megtérítését. — Az igazságügyminiszterium jelentést tett az osztrák igazságügyminiszteriumnak, hogy a piczula valódi ./. alatt behajlítva küldi vissza s kéri az 1 krajczár megtérítését. Az osztrák igazságügyminiszterium értesítéssel erről a megkereső bíróságot, el nem feledvén behajlítani a piczulát. Az osztrák vizsgáló bíró azonban szörnyen elbámult, mikor az általa felküldött kopott, ronda tiz krajczáros helyett az akták mellékletéből egy ujdonatuj, fényes, forgalomban még alig volt tiz krajczáros hűlt ki. A dolgot sehogy sem bírta megmagyarázni magának. Jelentést tön a törvényszéknek. A törvényszék meghívta a szakértőket, kik másfél évvel előbb ama bizonyos piczulát gyanuba fogták s kik konstatálták, hogy ez a piczula nem az a piczula. Miről is a törvényszék jelentést tön az osztrák igazságügyminiszternek s tiszteletteljesen ./. alatt visszahajlítván a fényes piczulát, kérte a tévedés földerítését, illetőleg a „corpus delicti“ megkerítését.

Minék folytán az osztrák igazságügyminiszter ismét a magyar igazságügyminiszterhez fordult. Az igazságügyminiszter ismét ráirt a körmőczi pénzverdére hogy mi az ördögöt csinált azzal a piczulával, hogy az

ugy kikelt a színéből? — Mire a pénzverde igazgatója már előbb tett jelentésére hivatkozással ismét jelentette, hogy a pénzügyminiszter rendeleténél fogva neki kötelessége minden ütött-kopott pénzt rögtön nyakon csipni, s ha vagy egy kopott vagy hibás piczula akad kezébe, kötelessége brevi manu beolvasztani s jót adni kihelyette, a pénzverési költségek leszámításával ./. alatt behajlítva küldi tehát vissza a piczulát, kéri egyszersmind az 1 krajczár pénzverési költség megtérítését. — A magyar igazságügyminiszter ennek folytán egy terjedelmes átiratban kifejtette az osztrák igazságügyminiszter előtt azon szomorú sorsot, mely a szerencsétlen piczulát — a pénzügyminiszternek egy korábbi rendeleténél fogva érte hogy t. i. beolvasztatott. Visszahajlítva küldi tehát az ismeretes új piczulát, remélve az osztrák igazságügyminiszter méltányossági érzetétől, hogy a magyar államnak pénzverés czimén támadt 1 krajczárnyi követelését megfogja téríteni. A dolognak itt egyelőre vége van; az osztrák miniszter még nem válaszolt.

Színházi látcsövek

a legfinomabb szintelenített 4—6—12 lencsével
a legnagyobb választékban.

Szemüvegek

rövidlátók, távollátók, szembetegek és hályogtól
mütét által megszabadítottak számára, valamint

Valódi hegyi kristály szemüvegek,

ugy minden a látszerészi szakba vágó
cikkek a legjobb minőségben s a legjutányo-
sabb árak mellett kaphatók

FISCHER JAKAB

látszerésznél Debreczenben, főpiacz 1713. sz.

Megrendelések és javítások a leg-
pontosabban eszközöltetnek.

TARTALOM: 1. Egy levélre (költ.) Reviczky Gyula. 2. A lapuváriak. (beszély) Csengey Gusztáv. 3. Mysterium és moralitás. Bayer Ferencz. 4. Az első patiens (rajz) Földváry István. 5. A török költemény. Krecsmárik János. 6. A végzetes találkozás. Jókai Mór. 7. Giardinetto B. A. 8. A „Délibáb“ pályázatának eredménye. 9. Pályázati hirdetés. 10. Kérelem. 11. Gyöngyszemek. A szerkesztő jegyzeteiből. 12. Színház. (K.) 12. Irodalmi és művészeti hírek. 13. Onnan hol a citromfa virágzik (W.G.) 14. Angol izlés a politikában és színpadon. W. G. 15. Külföld. 16. Fővárosi hírek. 17. Vidéki hírek. 18. Helyi tárogató. **BORITÉK:** Heti naptár. Sakkalány. Számrejtvény. Helyesen megfejtők nevei. Szerkesztőségünkél megrendelhető. Szerkesztői üzenet. Tréfák és adomák. Vegyes Hirdetés.